

HAZIR GIYIM SEKTÖRÜNDE INSAN HAKLARI DURUM TESPITİNİN YÜRÜTÜLMESİ

SENDIKA REHBERİ

SÉVERINE PICARD • PROGRESSIVE POLICIES

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

GİRİŞ

IndustriALL Global Union ve industriAll Europe, bağlı kuruluşlarını işçi haklarını savunmak için bir araç olarak insan hakları durum tespitini (İHDT) kullanmaları konusunda güçlendirmeyi amaçlayan iki yıllık ortak bir proje geliştirmiştir. Proje, sektörlerindeki tedarik zincirlerinin kendine özgü zorluklarını dikkate alarak çok uluslu şirketlerdeki (ÇUŞ) sendika temsilcileri için pratik bir rehber oluşturmaya odaklanmaktadır. Bu, işçi haklarının, uluslararası dayanışmanın ve sorumlu iş yönetiminin teşvik edilmesine yönelik ortak stratejik yaklaşımın ilerletilmesi ve ortak insan hakları durum tespiti çalışmalarımız için ileriye dönük bir yol üzerinde mutabık kalınması açısından nihai olmasa da önemli bir adımdır.

Bu sektörel rehber, hazır giyim sektöründeki işçilerin karşılaştığı riskleri vurgulamaktadır. Bu rehberin, insan hakları durum tespitinin anlaşılması ve uygulanmasına yönelik pratik öneriler sunan bir tanıtım rehberi ile birlikte kullanılması amaçlanmıştır. Burada sunulan tavsiyeler, Şubat 2025'te Porto'da düzenlenen bir çalıştay da dahil olmak üzere IndustriALL Global Union ve industriAll Europe üyeleriyle kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu rehber şirket düzeyindeki stratejilere odaklanmaktadır. Politika savunuculuğu, özellikle hükümetlerin uluslararası standartları onaylaması ve işçi haklarını hayata geçirmesi açısından kritik öneme sahip olmakla birlikte, bu projenin kapsamı dışındadır.

SÉVERINE PICARD

İnsan hakları durum tespiti, insan haklarına saygının tüm iş değeri zincirine yerleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu süreç, sorumlu iş yönetiminin kurumsal risk yönetim sistemlerine resmi olarak entegre edilmesinden risklerin nasıl ele alındığının raporlanmasına kadar çeşitli adımları içerir.

1.

HAZIR GIYIM SEKTÖRÜNDE KÜRESEL DEĞER ZİNCİRİ

Hazır giyim, tekstil veya kumaştan yapılmış bitmiş bir giysi parçası olarak anlaşılmalıdır. Hazır giyim küresel değer zinciri, hammadde tedarikinden tekstil üretimine (örn. dokuma, boyama), hazır giyim imalatına, terbiye ve perakendeye kadar tüm faaliyetleri kapsar.

Bu rehberin amaçları doğrultusunda, hazır giyim küresel değer zincirinin ana aşamaları şu şekilde özetlenebilir:

- **Hammadde ve elyaf üretimi.** Hazır giyimin yolculuğu pamuk, yün veya sentetik elyaf gibi hammaddelerin üretimiyle başlar. Hindistan ve Çin'den gelen pamuk ile Avustralya veya Çin'den gelen yün buna örnek olarak verilebilir.
- **Kumaş üretimi.** Ham elyaflar iplik haline getirilir ve tekstil fabrikalarında kumaş olarak dokunur veya örülür. Bu fabrikalar genellikle Çin, Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerde bulunmaktadır. Diğer üreticiler arasında Türkiye ve Endonezya bulunmaktadır (bkz. Şekil 1).
- **Hazır giyim üretimi.** Kumaşlar konfeksiyon fabrikalarına gönderilir. İşçiler giysileri keser, diker ve bitmiş giysileri bir araya getirir. Hazır giyim ürünleri markanın spesifikasyonlarına göre üretilir. Tedarikçiler genellikle özel işler veya yoğun üretim için taşeronlardan yararlanır. Bu uygulama, Avrupa Birliği de dahil olmak üzere hem hızlı moda hem de lüks markalar arasında yaygındır. Taşeronluk, karmaşık uluslararası zincirlerin neden olduğu şeffaflık eksikliği başta olmak üzere sektörde önemli sorunlar yaratır.

Çin, Bangladeş ve Vietnam, rekabetçi iş gücü piyasaları ve güçlü üretim kapasiteleri nedeniyle hazır giyim üretiminde önemli merkezlerdir. Çok sayıda küresel marka kaynaklarını bu ülkelerden sağlamaktadır (bkz. Şekil 2).

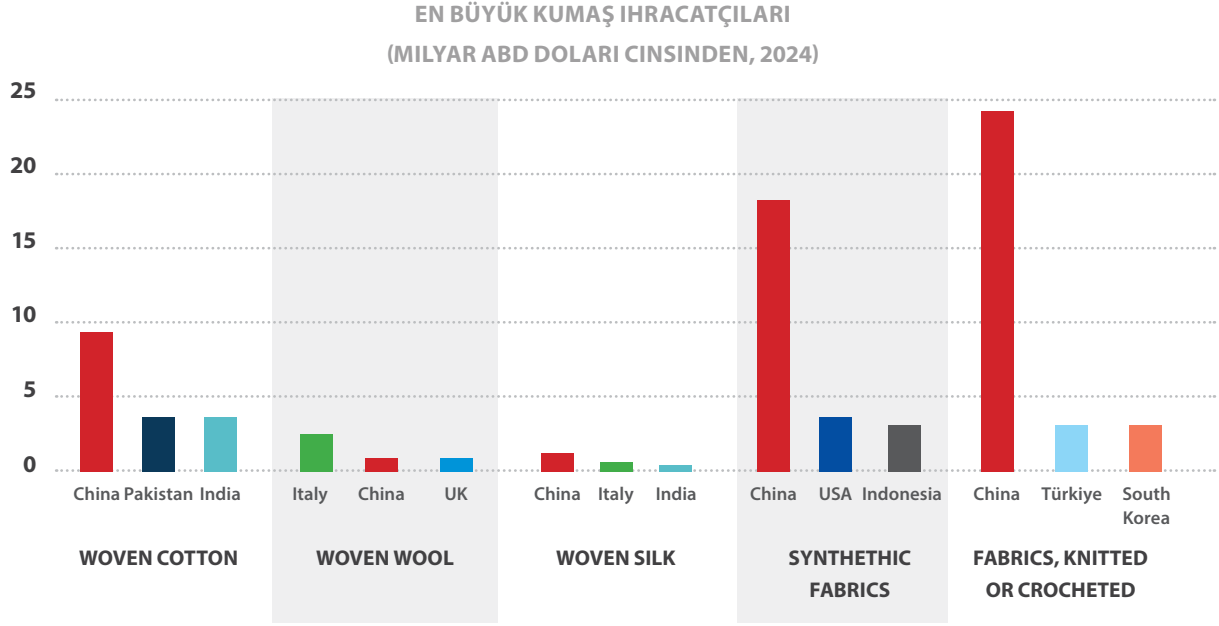
- **Satış.** Bitmiş giysiler başka bir ülkedeki markaya veya perakendeciye gönderilir. Büyük bir kısmı Avrupa Birliği, Birleşik Krallık veya Amerika Birleşik Devletleri'nde satışa sunulur.

Küresel değer zincirleri coğrafi olarak dağınıktır. Markalar hammaddeleri bol ve ucuz oldukları yerlerden temin eder, tekstil ve hazır giyim ürünlerini işçilik maliyetlerinin daha düşük olduğu bölgelerde üretir ve bitmiş ürünleri birkaç kıtada satar.

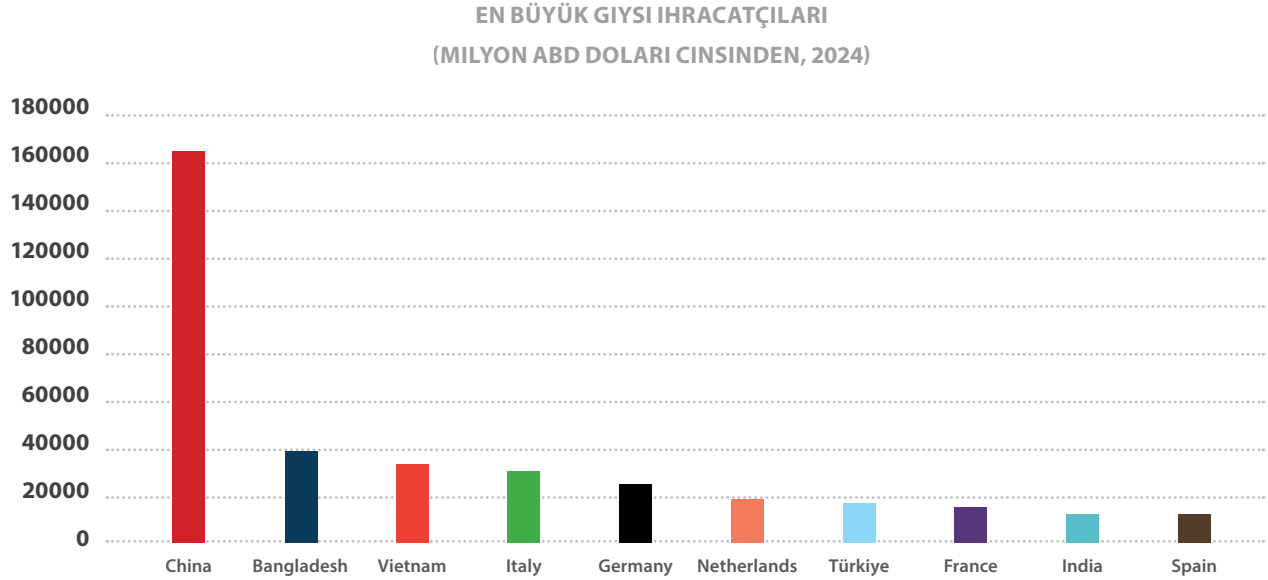
Sektörün önemli bir özelliği, markaların ve perakendecilerin büyük tedarikçi ağları üzerinde güç asimetrisine sahip olduğu alıcı hakimiyetidir. Bunun bir sonucu olarak, alıcılar ekonomik koşulları dayatabilmekte ve fiyatları aşağı çekebilme, bu da iş gücü maliyetlerini sıkıştırmaktadır. Bu güç asimetrisinin anlaşılması, değişim için baskının en etkili şekilde nerede uygulanabileceğinin belirlenmesi açısından elzemdir.

Hazır giyim küresel değer zincirinin diğer özellikleri arasında parçalı üretim, tedarikçilerle kısa vadeli ilişkiler ve sıkı üretim teslim tarihleri yer almaktadır. Özellikle hazır giyim üretimi emek yoğunudur ve büyük ölçüde iş gücünün yaklaşık %80'ini oluşturan kadınlar tarafından gerçekleştirilir.

Şekil 1: En büyük kumaş ihracatçıları (kaynak: DTÖ istatistikleri temelinde kendi detaylandırmamız, 2024)

Şekil 2: En büyük giysi ihracatçıları (kaynak: DTÖ istatistikleri temelinde kendi detaylandırmamız, 2024)

2.

İŞÇİLERE YÖNELİK RİSKLERE GENEL BAKIŞ

Tanıtım rehberinde belirtildiği gibi, insan hakları durum tespitinin önemli yönlerinden biri risk haritalamasıdır. Bu adım, insan haklarına yönelik risklerin niteliğini ve boyutunu ölçmek amacıyla şirketlerin ticari faaliyetlerinin haritasını çıkarmasını gerektirir. Sendikalar, işçilere yönelik risklerin türünü, sıklığını ve ciddiyetini belirlemeye yetecek kadar sağlam olduğundan emin olmak için bu haritalamayı gözden geçirmelidir.

Kritik bir endişe kaynağı da ihracata yönelik fabrikalardır. Sektörün hızlı tempolu yapısı, küresel alıcıların yoğun fiyat baskısıyla birleşince, iş gücünün özellikle maliyet düşürme baskılarına maruz kaldığı anlamına gelmektedir.

Tedarik zincirinin üst kısımlarında **çocuk işçi çalıştırma riski** yaygındır. Örneğin, Çin ve Hindistan'da çocuklar pamuk üretimi ve imalatında çalışma riskine maruz kalmaktadır¹.

IndustriALL Global Union ve industriAll Europe üyeleri de **düşük ücretlerle** ilgili ciddi endişelerini dile getirmiştir. Bazı durumlarda, fabrikalar ücretleri ödemediği için kapanmaktadır. Bu durum, pek çok ülkedeki hazır giyim işçilerinin ulusal ortalamadan daha az kazandığını gösteren resmi istatistiklerle de doğrulanmaktadır. İstatistiksel kanıtlar Çin, Malezya ve Meksika'da işçilerin ulusal ortalamadan %30'undan daha az kazandığını göstermektedir.² Doğu Avrupa'da işçiler geçim ücretinin beş katına kadar daha az kazanabilmektedir.³

Hazır giyim sektöründeki **iş gücünün çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır** ve bu da **mağduriyet risklerini daha da artırmaktadır**. Kadınlara sıklıkla erkeklerden daha düşük ücret ödenir. Ayrıca daha sık olarak güvencesiz, kayıt dışı veya düzensiz işlerde çalışmakta ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacize maruz kalmaktadırlar.

Son olarak, **iş sağlığı ve güvenliği**, özellikle emek yoğun süreçlerin ve maliyet baskılarının en yüksek olduğu hazır giyim değer zincirinin üst aşamalarında temel bir zorluk oluşturmaktadır. Tekstil ve hazır giyim fabrikalarında çalışan işçiler genellikle uzun çalışma saatleri, yetersiz havalandırma, ısıya maruz kalma, kimyasallara ve toza maruz kalma ve bakımsız makinelerden kaynaklanan risklerle karşı karşıyadır. Fabrikalar sıklıkla aşırı kalabalık veya standartların altında binalarda faaliyet gösterdiğinden, yapısal güvenlik kritik bir konu olmaya devam etmektedir. Bu koşullar, sürdürülebilir ve sorumlu hazır giyim üretimi açısından iş yeri güvenliğinin iyileştirilmesini temel bir zorluk haline getirmektedir.

1 Child Labour Index 2019 (Çocuk İşçi Endeksi 2019), Verisk Maplecroft

2 Sheng Lu (2017), Wage Level for Garment Workers in the World (Dünyada Hazır Giyim İşçilerinin Ücret Düzeyi)

3 ['Made in Europe' etiketinin Avrupa'daki ter atölyelerinde giysi ve ayakkabı üretimiyle bağlantılı olduğu raporla tespit edildi | Public Eye](#) (Bağlantı İngilizcedir)

KOLAYLAŞTIRICILAR

İşçi haklarına yönelik önemli risklerin başlıca etkenleri şunlardır:

- ▶ Özellikle Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) Küresel Haklar Endeksi tarafından yüksek riskli olarak değerlendirilen ülkelerde sendikaların baskı altına alınması.
- ▶ Tedarik zincirinin tüm kademelerinde aşırı dış kaynak kullanımı. Bu durum çok sayıda soruna yol açmaktadır: güvencesiz çalışma koşulları (uzun saatler, güvensiz ortamlar, çok düşük ücretler), çocuk işçiliği ve sömürü dahil olmak üzere bir dizi işçi hakları ihlalini kolaylaştıran şeffaflık ve izlenebilirlik eksikliği.

SENDIKA ISI HARITASI

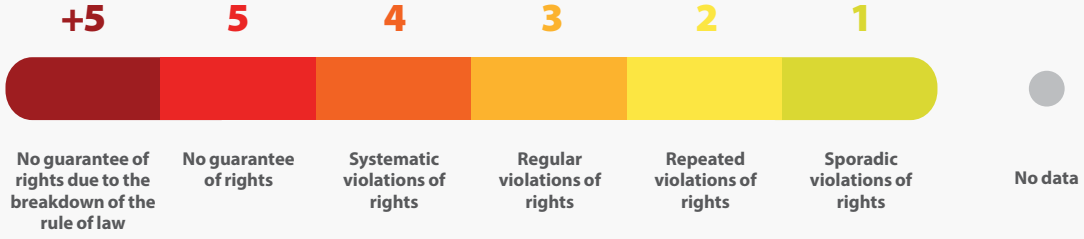
Tavsiye edilen bir sendika ısı haritası, potansiyel olarak etkilenen işçi sayısı için kaba bir gösterge olarak kullanılan ticari ihracat değerlerine ilişkin verileri derlemekte ve bunları her ülkenin ITUC Küresel Haklar Endeksi puanı ile birleştirmektedir. Bu görsel araç, **hem emek yoğun hem de işçi haklarının korunması açısından yüksek riskli ülkelerin belirlenmesine** yardımcı olmaktadır. Başlangıç noktası olarak sendikalar, daha fazla araştırma ve eylemi yönlendirmek için keşif çalışmalarını bu öncelikli ülkelere odaklayabilir.

Örnek olarak, aşağıdaki harita (Şekil 3) giysi üretimini incelerken odaklanılacak alanların önceliklendirilmesi için bir rehber niteliğindedir. Ülkeler ITUC risk puanlarına göre - yeşilden (işçi haklarının nadiren ihlal edildiği) koyu kırmızıya (hakların hiçbir şekilde güvence altına alınmadığı) - renklendirilmiş ve ilgili potansiyel işçi sayısını gösteren ticaret değerleriyle üst üste bindirilmiştir. Ticaret değerleri dairelerle gösterilmiştir: düşük için mavi (toplam ticaret değerlerinin %0-33'ü), orta için turuncu (%34-66) ve yüksek için kırmızı (%67-100).

Yüksek ITUC risk puanı ile yüksek veya orta ticaret hacimlerinin bir arada olduğu ülkelere daha fazla inceleme için öncelik verilmelidir. Bunlar Çin, Bangladeş ve Hindistan gibi Güney ve Doğu Asya'daki çeşitli ülkeleri ilgilendirmektedir.

Tedarikçi varlığına bağlı olarak, orta ITUC risk puanı ile yüksek veya orta ticaret hacimlerini bir araya getiren ülkeler de sendikal öncelik listesinde üst sıralarda yer alabilir. Bu ülkeler arasında Meksika, Polonya ve Fas yer almaktadır.

Yeşil ülkeler ITUC riskine düşük düzeyde maruz kalan vakaları temsil etmektedir. Bunlar acil müdahale gerektirmese de, işçilerin şikayetlerinin yerel olarak çözülemediği ve merkeze iletilmediği durumlarda sendikalar yine de uyarılabilir.

ITUC Endeksi ülkeleri, başta örgütlenme özgürlüğü, toplu pazarlık hakkı ve grev hakkı olmak üzere uluslararası kabul görmüş toplu işçi haklarına hukuken ve uygulamada uyumlarına göre derecelendirmektedir. Ülkeler 1-5+ kümelerinde derecelendirilir. Yüksek dereceli bir küme, ülkenin toplu hakları güvence altına almadığı anlamına gelir.

Kaynak: www.ituc-csi.org

3.

HAZIR GIYIM SEKTÖRÜNDE İNSAN HAKLARI DURUM TESPİTİ NASIL ELE ALINIR?

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

Hazır giyim sektöründe sendikalar sıfırdan başlamamaktadır, çünkü insan hakları durum tespiti zaten iyi bilinen bir kavramdır. Bu sektördeki iş gücü hassasiyetleri ve çevresel zorluklar göz önüne alındığında, yıllar içinde sektöre özel rehberler ortaya çıkmıştır.

Örneğin, Hazır Giyim ve Ayakkabı Sektöründe Sorumlu Tedarik Zincirlerine İlişkin OECD Durum Tespit Rehberi, pek çok eğitim ve iletişim materyalinin yanı sıra ayrıntılı adımlar da sunmaktadır. Ayrıca, eğitim ve yönetim tavsiyeleri gibi iş yeri girişimlerini sunan ILO Better Work (Daha İyi İş) programından da ek rehberlik alınabilir.

Bu uluslararası ölçütlere sık sık atıfta bulunan büyük markalar, yıllar içinde kurumsal sosyal sorumluluk standartlarını benimsemişlerdir. Uygulamada bu, birçok çok uluslu şirketin risk haritalama süreçleri ve belirlenen riskleri ele almak için eylem planları hakkında bilgi verdiği anlamına gelmektedir.

Bu projenin bir parçası olarak, IndustriALL Global Union ve industriALL Europe üyeleri belli başlı markalarda bu süreçlerin bir değerlendirmesini gerçekleştirmiştir. Genel sonuç, önemli eksikliklerin devam ettiği yönündedir. İnsan hakları durum tespiti süreçlerinde sıklıkla tekrarlanan zayıflıklar şunlardır:

- **Şeffaflık** - Sendikaların uzun süredir devam eden çabaları sayesinde tedarik zinciri faaliyetlerinde şeffaflığın artırılması konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Örneğin Transparency Pledge (Şeffaflık Taahhüdü), tedarik zinciri genelinde kamu gözetimini kolaylaştırmak için uzun bir yol kat etmiştir (bkz. Kutu 1). Bu başarılarla rağmen, daha derin, çok katmanlı tedarik zincirlerinde ve karmaşık taşeronluk düzenlemelerinde muğlaklık devam edebilmekte, bu da risklerin ölçeğini değerlendirmeyi ve hesap verebilirliği tayin etmeyi zorlaştırmaktadır.
- **Risk tanımlama** - Bu çoğunlukla geneldir ve yeterince ayrıntılı değildir, bu da işçi haklarına yönelik ihlallerin ciddiyetini ve sıklığını değerlendirmeyi zorlaştırır. Ülkeler, rakamlar ve vaka türlerine ilişkin veriler eksik olma eğilimindedir.
- **Eylem planları** - Sendika katılımı olmadan geliştirildiği durumlarda, eylem planları belirsiz olma eğilimindedir ve öz değerlendirmeye ve özel uyum girişimlerine dayanmaktadır.

TRANSPARENCY PLEDGE

Transparency Pledge⁴ IndustriALL Global Union ve ortak kuruluşlar tarafından hazır giyim ve ayakkabı tedarik zincirlerini kamuoyuna görünür kılmak için geliştirilen küresel bir standarttır. Taahhütte bulunan markalar, isimler, adresler, ana şirketler, üretilen ürünler ve işçi sayıları dahil olmak üzere tüm üretim tesislerinin ayrıntılarını yayınlamayı kabul eder.

120'den fazla küresel marka ve perakendeci bu taahhüdü benimsemiştir. Bunların birçoğu artık standardın unsurlarını yansıtan tutarlı fabrika listeleri yayınlamaktadır.

Kutu 1: Tedarik zincirinde şeffaflık - Transparency Pledge

GÖNÜLLÜ GİRİŞİMLERİN ÖTESİNDE

Geçtiğimiz on yıl içinde özel uyum girişimleri çoğalmış, ancak tek başlarına etkileri yaygın olarak sorgulanmıştır. Davranış kuralları, denetimler ve diğer kendi kendini raporlama mekanizmaları genellikle anlamlı iyileştirmeler sağlamakta başarısız olmaktadır. Bu sınırlamalara yanıt olarak, daha bağımsız ve sonuç odaklı çıktılar sağlamak için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur.

Bu girişimler farklı aktörlerden oluşan geniş koalisyonlar (lider markalar, üreticiler, sendikalar, sivil toplum) veya iki taraflı anlaşmalar (markalar ve sendikalar) şeklinde olabilmektedir. Standart belirleme, uygulama, izleme, yaptırım ve kapasite geliştirme konularında iş birliği yaparlar. IndustriALL Global Union bu tür bazı girişimlerle yakından ilgilenmektedir.

International Accord (Uluslararası Mutabakat)⁵ küresel hazır giyim markaları, küresel emek (IndustriALL Global Union ve UNI Global Union aracılığıyla) ve ulusal sendikalar arasında, uluslararası STK'ların da tanıklık ettiği, yasal olarak bağlayıcı bir anlaşma olarak yapılandırılmıştır. Temel amacı, hazır giyim fabrikalarının sistematik olarak denetlenmesi, yangın, elektrik, yapısal ve diğer güvenlik tehlikelerinin tespit edilmesi ve gelecekteki kazaların önlenmesi için zamanında iyileştirme yapılmasının sağlanmasıdır.

International Accord'un temel mekanizmaları arasında bağımsız uzman denetimleri; imzalayan markalar tarafından finanse edilen iyileştirme planları; ortak işçi-işveren güvenlik komitelerinin eğitimi; güvensiz çalışmayı reddetme hakkı da dahil olmak üzere işçilerin güçlendirilmesi ve şeffaf, bağımsız bir şikayet ve tahkim mekanizması yer almaktadır.

Action, Collaboration, Transformation (Eylem, İş Birliği, Dönüşüm - ACT) programı, IndustriALL Global Union'un hazır giyim tedarik zincirlerinde daha yüksek ücretler ve sosyal haklar elde etmek için büyük markalar ve perakendecilerle birlikte başlattığı iki taraflı bir anlaşmadır. Bir Mutabakat Zaptı (MoU) aracılığıyla imzacılar, örgütlenme özgürlüğünü desteklemeyi, ulusal düzeyde yasal olarak bağlayıcı toplu iş sözleşmeleri müzakere etmeyi ve müzakere edilen ücret artışlarının mali olarak desteklenmesi için kaynak sağlama koşullarında reform yapmayı taahhüt ederler.

Örneğin Kamboçya'da ACT, ücret artışları ve ailevi izinler, örgütlenme özgürlüğüne ilişkin güvenceler, tacizi önlemeye yönelik tedbirler, endüstriyel barışın teşviki ve bir uyuşmazlık çözüm mekanizması içeren şablon bir toplu iş sözleşmesinin geliştirilmesini sağlamıştır.

5 [Ana Sayfa – International Accord](#) (Bağlantı İngilizcedir)

4.

KALDIRAÇ NASIL UYGULANMALI? TAVSİYE EDİLEN SENDİKA STRATEJİLERİ

Kaldıraç, yanlış uygulamalarda değişikliğe gidilmesini sağlama yeteneğidir. Hazır giyim üretimi emek yoğunudur ve tedarikçiler çok sayıda ve genellikle birbirinin yerine geçebilir olduğundan, en etkili iyileştirmelerin tüm küresel değer zincirinin tamamında gerçekleştirilmesi gerekir.

#1. DAHA FAZLA MARKANIN KÜRESEL İNİSYATİFLERE UYMASINI SAĞLAMAK

Tedarikçilerinin ekonomik ve sosyal modeli üzerindeki güçlü etkileri göz önüne alındığında, markalar üzerinde baskı uygulanması özellikle etkilidir. Alıcıların genel merkezlerindeki sendikalar, markaların Uluslararası Mutabakat ve ACT İnisiyatifine imza atmalarını sağlamak için nüfuzlarını kullanmalıdır.

Sendikalar uyum için baskı yaparak, sağlık ve güvenlik, bağımsız denetimler ve iyileştirme önlemleri konusunda Mutabakat yoluyla yasal olarak bağlayıcı taahhütlerin yanı sıra sektörel müzakereler yoluyla adil ücretler ve ACT yoluyla sorumlu satın alma uygulamalarının güvence altına alınmasına yardımcı olabilir.

İmzacıların güncellenmiş bir listesine buradan ulaşabilirsiniz: [İmzacılar - International Accord](#) ve [Üye Listesi - ACT](#) (Bağlantılar İngilizcedir).

#2. SENDİKALARIN MASADA YER ALMASININ SAĞLANMASI

Küresel değer zinciri genelinde sendikal temsilin sağlanması, şirketlerin sendikal haklar konusunda net bir taahhüde sahip olması ön koşuluna bağlıdır. Bu taahhüt, son derece yetersiz olabilen ulusal yasal çerçevelerin ötesine geçmeli ve hem kendi operasyonlarında hem de tedarik zinciri boyunca temel ILO standartlarını desteklemelidir.

Ancak, faaliyetlerin yürütüldüğü özellikle Avrupa dışındaki birçok ülkede sağlam bir yasal korumanın bulunmaması büyük bir sorun olmaya, özellikle, devam etmektedir. Alıcıların genel merkezlerindeki sendikalar, **küresel ağlar** aracılığıyla sendika temsilini güvence altına almak için nüfuzlarını kullanarak **tedarik zincirindeki sendikaların da temsil edilmesini sağlamalıdır.**

Genel merkez sendikalarının bu çalışmayı desteklemek üzere bir veya birkaç özel insan hakları durum tespiti görevlisi ataması da tavsiye edilmektedir.

IndustriALL Global Union'un H&M ile yaptığı Küresel Çerçeve Sözleşmesi (en son 2016 yılında yenilenmiştir), IndustriALL Global Union üyesi sendika temsilcilerinden ve başlıca üretim ülkelerindeki H&M çalışanlarından oluşan Ulusal İzleme Komiteleri (NMC) kurmuştur. Bu Komiteler doğrudan tedarikçiler bünyesinde ve onların taşeronlarında örgütlenme ve toplu pazarlık özgürlüğünü teşvik etmekte ve fabrika düzeyinde ele alınamayan anlaşmazlıkların çözümüne yardımcı olmaktadır. Ulusal İzleme Komiteleri periyodik olarak toplanır ve faaliyetleri hakkında Küresel Yönlendirme Komitesine (GSC) rapor verir. H&M Group, IndustriALL Global Union ve IF Metall temsilcilerinden oluşan Küresel Yönlendirme Komitesi, Küresel Çerçeve Sözleşmesinin pratikte uygulanmasını denetler ve Ulusal İzleme Komitelerine rehberlik sağlar.

Inditex ile imzalanan Küresel Çerçeve Sözleşmesi (2019), Afrika, Amerika, Asya, Avrupa ve İspanya'daki ana üretim kümelerinden sendika temsilcilerinden oluşan bir Küresel Sendika Komitesi kurmuştur. Bu Küresel Sendika Komitesi'nin rolü, Inditex'in tedarik zincirinde örgütlenme özgürlüğünün, toplu pazarlık haklarının ve sözleşmenin en iyi uygulamalara dayalı olarak uygulanmasının teşvik edilmesidir. Bu küresel sendika komitesi, stratejik planları değerlendirmek, işçi hakları ihlalleri vakalarını tartışmak ve uygulama konusunda Inditex yönetimi ile koordinasyon sağlamak için düzenli olarak toplanmaktadır.

Kutu 2: H&M ve Inditex'teki küresel komite örnekleri

İnsan Hakları Durum Tespitine ilişkin müzakere edilmiş çözümler Küresel Çerçeve Sözleşmelerine (GFA'lar) dahil edilmiştir. Çok uluslu bir şirket, bir Küresel Çerçeve Sözleşmesi imzalamak suretiyle, başta örgütlenme ve toplu pazarlık hakkı olmak üzere temel işçi haklarının korunması ve bu haklara saygı gösterilmesi ve faaliyetlerinin üretim tesislerinde ve tedarik zinciri boyunca insan hakları üzerindeki etkileri konusunda gerekli özeni gösterme sorumluluğunu kabul eder.

IndustriALL Global Union Küresel Çerçeve Sözleşmelerinin güncellenmiş bir listesi sendikanın internet sitesinde bulunabilir: [Küresel Çerçeve Sözleşmeleri | IndustriALL](#) (Bağlantı İngilizcedir)

Recuadro 3. Soluciones negociadas y acuerdos marco globales

#3. ETKİLİ BİR ŞİKAYET MEKANİZMASININ HAYATA GEÇİRİLMESİ

İyi işleyen bir şikayet mekanizması, hem şirketin kendi faaliyetlerinde hem de tedarik zincirinde çalışan işçilere yönelik güvenceleri önemli ölçüde güçlendirebilir ve insana yakışır işin korunmasını destekleyebilir. Etkin şikayet mekanizmaları, sorunların büyük müşteri şirketlerin genel merkezlerine iletilmesine olanak tanır ve bu da zincirin daha aşağıdaki aktörleri etkileyebilir.

Sistem, gerektiğinde Avrupa Çalışma Konseyi'ni, ilgili federasyonu veya diğer gözetim organlarını bilgilendiren bir yardım hattı ve yapılandırılmış bir eskalasyon süreci içermelidir. Tanıtım rehberi,

sendikaların her düzeyde katılımıyla bağımsız ve koordineli bir süreç oluşturan küresel bir çerçeve sözleşmesi (GFA) veya Mutabakat Zaptı (MoU) için yapı taşları sunmaktadır.

İşlevsel bir şikayet mekanizması, hem yerel hem de genel merkez düzeyindeki sendikaların bu mekanizmanın günlük uygulamasında kritik bir rol oynamasını gerektirir.

Yerel düzeyde sendikalar, şikayetlerin sisteme aktarılması ve küresel değer zincirinin çeşitli bölümlerindeki sistemik risklerin gelişiminin belgelenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, yerel sendikaların şunları yapması gerekir:

1. İlgili iş yerinde işçi hakları ihlalleri hakkında **ayrıntılı bilgi toplamak.**
2. **Kapsamlı şikayetleri** uygun ihbar veya şikayet kanalına iletmek. Tedarik zincirinde ne kadar aşağı inilirse, uygun kanalın belirlenmesi o kadar zor olabilir. Gerekirse, sendikalar şikayette bulunmak için en etkili giriş noktasını belirleme konusunda destek almak üzere IndustriALL Global Union ile iletişime geçmelidir.
3. Uygun takibin yapılmasını sağlamak için bir şikayette bulunulduğu konusunda IndustriALL Global Union'u **bilgilendirmek.**

Genel merkez düzeyinde, sendikalar, anlaşmazlıkların tatmin edici bir şekilde çözüme kavuşturulması için konumlarını kaldıraç olarak kullanmalıdır. Bu, 2. uygulamada açıklandığı gibi yerel sendikalarla güçlü temasların sürdürülmesini gerektirir. Zaman içinde sendikalar, kendi risk tanımlamalarını desteklemek ve faaliyetler küresel değer zincirleri genelinde işçi hakları konusunda kaydedilen ilerlemeyi ölçmek için şikayet verilerini de toplamalı ve analiz etmelidir.

Hazır giyim sektörünün, son derece dağınık yapısı nedeniyle, diğer industriAll Europe sektörlerine kıyasla nispeten daha az Avrupa Çalışma Konseyine sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu durum, küresel çerçeve sözleşmeleri ve küresel girişimlere uyum da dahil olmak üzere çoklu kaldıraç mekanizmalarının uygulanmasının önemini vurgulamaktadır.

#4. YATIRIMCILAR İLE KALDIRAÇ

Çözülmemiş şikayetler veya bağlayıcı bir küresel girişime angaje olma konusundaki isteksizlik gibi sorunların ele alınması için işçi sendikaları alıcı şirketlerdeki finansal yatırımcılarla da çalışabilir. Sendikalar, işçi haklarına saygı gösterilmediğinde ortaya çıkan finansal, yasal ve itibar risklerini vurgulayarak, yatırımcıları daha güçlü insan hakları durum tespiti politikaları, daha fazla şeffaflık ve somut düzeltici eylemler için şirketlere baskı yapmaya teşvik edebilir.

Bazı durumlarda, sendikalar sorumlu yatırımcılar veya emeklilik fonları ile ittifaklar kurarak hissedar kararları sunabilir veya işçi haklarına saygıyı yatırımların devamı için bir koşul haline getirebilir. Bu, şirketler üzerinde güçlü bir baskı katmanı oluşturarak sendikaların doğrudan müzakerelerine katkıda bulunur.

